

Staatsexamen VWO

2023

tijdvak 1
woensdag 10 mei
09.00 – 11.30 uur

Turkse taal elementair lees- en schrijfvaardigheid

College-examen schriftelijk

Vwo Turkse taal elementair

College-examen lees- en schrijfvaardigheid

Bijgaande examenopgave bestaat uit:

- één onderdeel schrijfvaardigheid (ERK A2)
- één onderdeel leesvaardigheid, bestaande uit meerdere vragen (ERK B1)

Schrijfvaardigheid

Beoordeling

De schrijfp opdracht wordt beoordeeld op de volgende onderdelen:

- inhoud en aantal woorden
- grammatica
- woordenschat
- spelling
- samenhang

Gebruik minimaal 150 woorden.

Vermeld het aantal gebruikte woorden in de rechterbovenhoek.

Tips

- Let op de lay-out: alinea's, witregels, kantlijnen.
- Gebruik, indien nodig, een woordenboek.
- Denk aan adressering, datum en aanhef. Deze tellen niet mee voor het aantal woorden. Denk ook aan een correcte afsluiting.

Veel succes!

Schrijfvaardigheid

Situatie

Steeds meer steden krijgen fietsstraten waar auto's te gast zijn. Ook worden de fietspaden breder dan voorheen. Verder worden auto's steeds vaker geweerd uit de binnenstad. Gemeentes geven aan hierdoor autobestuurders ook te willen ontmoedigen om in de auto te stappen. Het liefst zouden zij moeten lopen of fietsen. Dit zou volgens de gemeentes ook beter zijn voor het milieu. De fietsers zijn al net 'koningen', want ze fietsen bijna overal. Ook in gebieden waar het niet mag, zoals op de stoep. Met deze nieuwe ontwikkeling krijgen zij nog meer gebieden tot hun beschikking. Het is alsof de gemeente mensen bijna 'dwingt' om te gaan fietsen. Over dit onderwerp is de gemeente Amsterdam een discussie gestart op info@amsterdam.nl. Jij hebt zowel een auto als een fiets en wilt ook reageren.

Opdracht

1. Stel jezelf kort voor en begin je e-mail met je tevredenheid over het starten van deze discussie door de gemeente.
2. Vertel wat van deze ontwikkeling volgens jou de voor- en nadelen kunnen zijn voor de fietser.
3. Vertel wat van deze ontwikkeling volgens jou de voor- en nadelen kunnen zijn voor de autobestuurder.
4. Vertel dat je voortaan zou willen dat de gemeente vaker naar de mening van de burgers vraagt bij dit soort ontwikkelingen en waarom je dit belangrijk vindt.
5. Vertel wat je de andere gemeentes zou willen aanbevelen, die ook meer fietsstraten willen aanleggen waar auto's te gast zijn. Sluit je e-mail op een gepaste manier af.

Leesvaardigheid

Dit examen bestaat uit:

- 5 teksten met 21 vragen.

Beoordeling.

Voor dit onderdeel zijn maximaal 25 punten te behalen.

Let op!

Open vragen mag je in het Turks of in het Nederlands beantwoorden.

Tekst 1

Veganlarla İlgili Doğru Bilinen Yanlışlar

(1) Hızlı tüketimin doğaya getirdiği zararları aza indirmek ve insanlarda bilinç yaratmak adına yepyeni bir beslenme tarzı belirleyen veganlar, aslında toplum tarafından oldukça ön yargılı tavırlara ve yanlış anlaşılmalara maruz kalabiliyor. Beslenme tarzı ayırt etmeksizin; çocuk, genç, yaşlı, her insanın yapısı birbirinden farklıdır. Vegan beslenen insanlar içerisinde de kuvvetli ve çelimsiz olanlar mutlaka mevcuttur. Bu, hem bilinçli beslenmeye hem de kişinin fiziksel yapısına bağlıdır. Sürekli patates kızartması yiyen ve abur cubur tüketen vegan bir bireyle; tüm protein, vitamin, kalsiyum, yağ ve karbonhidrat tarzı değerleri önemseyerek dengeli beslenen vegan bir bireyin aynı olamayacağını az çok tahmin edebilirsiniz. Aslında bu, normal beslenme düzeninde ilerleyen her birey için de geçerli bir durum. Besin değerlerine dikkat ederek, fiziksel aktiviteye önem vererek yaşayan her birey aslında çoğu zaman daha sağlıklı ve güçlüdür.

(2) Marketlerde satılan işlenmiş gıdalar çoğu zaman evde yapılabilen vegan tariflere göre pahalı olabiliyor. 'Vegan olursam mecburen bunları tüketebilirim, başka ne yiyeceğim ki?' diye düşünen bir kişinin, bu beslenme tarzının pahalı olduğuna karar verip vazgeçmesi muhtemeldir. Veganlar genellikle kendilerini eski alışkanlıklarından ayıramadıkları için, hazır yemek ve işlenmiş gıdalar tüketmeye başlayabiliyorlar. Oysa, bilinçli davranarak Vegan olmaya karar verirsem ağız tadıma uygun ne yemekler yapabilirim? Hangi malzemeleri temin etmem gerekir?' diyerek hesapladığınızda, yalnızca bir öğünün bile diğer beslenme tarzlarındaki öğünlere göre çok daha ucuza geldiğini görebilirsiniz. Birkaç haftalık bilinçli bir deneme de, size normal beslenme ile vegan beslenme arasındaki fiyat farkını gösterecektir.

(3) "Anne ben vegan oldum." dediğinizde, annenizin endişeleneceği ilk madde, aslında yaşamımız için en temel olan vitaminin, yani B12'nin eksikliği ile ilgili olacaktır. Halk arasında bilinen ve aslında çoğu zaman doktorlar tarafından da önerilen hayvansal ürünler, B12 eksikliği için yardımcıdır. Bu konudaki endişe ne kadar gerçekçi ve doğru olsa da, bunun 3 olduğunu söylemek yanlış

olur. Çünkü doğaya baktığınızda, aslında B12 ihtiyacını tüm canlılar duyuyor ve otçul beslenen canlılar bir şekilde bu ihtiyaçlarını bitkilerden karşılıyor. Bu durumda, insan bünyesine uygun, bitkisel beslenenler için de uygun seçenekler mevcut olduğunu söyleyebiliriz. Kahvaltılık tahıllar yiyerek, bitkisel sütler tüketerek, beslenme mayasını yemeklerle karıştırarak veganlar da B12 ihtiyacını karşılayabilir.

(4) Araştırmadan, bilinçsizce vegan olmaya karar verip, sonrasında kendisini aç bırakan kişilerin sürekli aç kaldığı düşüncesi doğru sayılabilir. Ancak, bilinçli olarak vegan olmaya karar veren her birey, karnını doyurmayı ve yediklerinden fazlasıyla zevk almayı çok iyi bilir. Bu noktada, bilinçsizlikle bilgisizlik birbirinden ayrılmalıdır. Bundan dolayı, bilinçli bir veganın aslında hiç aç kalmayacağını, hatta çoğu zaman et ve süt ürünlerine kıyasla kalorisi daha düşük besinler tükettiği için, normal beslenen bir kişiden çok daha fazla yiyebileceğini söyleyebiliriz.

(5) Bazı vitaminler ve kalsiyum kadar, proteinin de yalnızca et ürünlerinden alınabileceğini düşünenler fazla sayıda olduğundan, vegan beslenme tarzı için bu madde de ayrı bir ön yargı sebebi olabiliyor. Ancak, bu konuda da bir yanlışlık yaşandığını gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz. Soya ürünleri, mercimek, nohut, fasulyenin her türü, beslenme mayası, tef ve buğday, kenevir tohumu, bezelye, kinoa gibi örnekleri çoğaltılabilecek pek çok bitkisel üründe de yeterince protein vardır. Veganlar ve diğer beslenme türüne sahip olan tüm insanlar için oldukça faydalı bu bitkiler, protein almak için sadece hayvan etine ihtiyacımız olmadığını kanıtıyor.

Bron: dergice.com

- 1p 1 Yazar, birinci paragrafta veganlarla ilgili aşağıdaki ön yargılardan hangisinin yanlış olduğunu savunur?
- A** Vegan beslenen çocukların gelişmesi geç olur.
B Vegan beslenenler güçsüz ve zayıftır.
C Vegan beslenme herkes için uygun değil.
D Vegan beslenme tek tip olursa ruh sağlığını bozar.
- 1p 2 De schrijver geeft een reden waarom veganisten de neiging hebben om kant-en-klare maaltijden te consumeren. Schrijf de eerste twee woorden op van de zin waarin dat staat.
- 1p 3 Aşağıdakilerden hangisi ikinci paragraftaki boşluk **3** için uygundur?
- A** herkes için sağlıklı
B ön yargı
C tek seçenek
D yerine geçen
- 2p 4 De schrijver maakt het duidelijk dat een veganist twee begrippen goed moet onderscheiden om geen honger te lijden. Schrijf deze twee begrippen op. *Je mag ook in het Turks antwoorden.*

Çay mı Kahve mi?

(1) Çayın ve kahvenin beden ve ruh hali üzerindeki ölçülebilir etkileri kıyaslandığında hangisi daha etkilidir? Birçok kişi açısından çay ve kahve gibi içecekleri tüketme nedeni kafeinin uyarıcı etkisidir. Sabahları hala tam uyanmamış bir haldeyken motorumuzu çalıştıran yağ gibidir bu içecekler. İçindeki maddelerden dolayı kahvenin uyandırma etkisi çok daha fazladır. Bir fincan filtre kahvede 80-115 mg kafein bulunurken çaydaki uyarıcı miktarı 40 mg'dır. Fakat bu uyarma etkisini tümüyle yansıtmaz. Dar kapsamlı bir araştırmada deneklere çay ve kahve verilmiş, her iki içeceğin kişiler üzerinde aynı uyarıcı etkide bulunduğu gözlenmişti. Bu araştırmada çayın kahveden daha uyarıcı etkide bulunduğu belirtiliyor. Araştırmacılar, içinde ne kadar kafein olduğunun bir önemi olmadığını, kişilerin içerken nasıl bir tat almak istemelerinin uyarıcılıkta etkili olabildiğini, favori içeceklerin tat ve koku ile birlikte duyuları uyarıcı etkisi olduğunu gösteriyor.

(2) Çay ile kahve arasındaki en büyük fark başınızı yastığa koyduğunuz anda kendisini gösterir. Bir günde aynı miktarda çay ve kahve içen kişiler üzerinde karşılaştırma yapan araştırmacılar, her iki içeceğin gün içinde benzer yararlar göstermesine rağmen, kahve içenlerin geceleri daha zor uyduğunu ifade ediyor. Çay içenler ise tersine daha uzun ve rahatlamış halde uyuyor. Sonuç: Çay, geceleri uykuyu olumsuz etkilemeksizin, kahvenin sağladığı birçok faydayı sağladığı için bu karşılaştırmada galip çıkıyor.

(3) Çok sık kahve ve çay tüketimi dişlerde sararmaya neden oluyor. Peki, hangisi daha kötü? Çoğu diş hekimi, çaydaki doğal pigmentlerin diş minesine daha kolay yapıştığı konusunda hemfikir. Özellikle antiseptik klorheksidin içeren gargaralardaki bu maddenin mikroskobik pigmentleri daha fazla tuttuğu tahmin ediliyor. Sonuç: Kahvenin dişlerde daha az sararmaya yol açtığı söylenebilir.

(4) Bergamotlu çayın sıkıntılı durumlarda iyi geldiğine inanılır. Çayın sınırları yatıştırdığına dair bilimsel veriler vardır. Düzenli çay içenlerin, topluluğa konuşma gibi heyecan yaratan durumlarda daha sakin psikolojik tepki verdiği söyleniyor. Ayrıca günde üç fincan çay içenlerin depresyon riskinin içmeyenlere kıyasla yüzde 37 daha az olduğu belirtiliyor. Kahvenin ise benzer bir etkisi bulunmuyor. Hatta bazıları sınırları daha da gerdiğini ifade ediyor. Fakat uzun dönemli ruhsal sorunlara karşı kahvenin de koruyucu etkisinin olabileceği söyleniyor. Bir araştırmada, içilen her kahvenin depresyon ihtimalini yüzde 8 oranında azalttığı sonucuna varıldı. Diğer meşrubatlar ise tam tersi etkide bulunuyor. Bu tür verilere temkinli yaklaşmak gerekiyor elbette, çünkü sonuçları değiştirebilecek başka faktörler de söz konusu olabilir. Fakat çay ve kahve strese bağlı tepkileri bastıran ve psikolojiyi uzun vadede güçlendiren maddeler içeriyor olabilir. Sonuç: Sınırlı verilere dayanarak çay ve kahvenin aynı şekilde etkide bulunduğunu söyleyebiliriz.

(5) Henüz kesin sonuç vermese de araştırmalar hem çayın hem de kahvenin başka olumlu etkileri olduğunu da gösteriyor. Bunlardan günde birkaç fincan içmenin diyabet riskini azalttığı, kafeinsiz kahvenin de aynı etkide bulunduğu belirtiliyor. Ayrıca kalbi koruduklarına da inanılıyor.

Bron: *bbc.com*

- 1p 5 Aşağıdakilerden hangisi birinci paragrafa göre doğrudur?
ay ve kahvenin
A uyarıcı etkisi henüz kanıtlanamamıştır.
B uyarıcı etkisi kişinin beklentisiyle ilgilidir.
C uyarıcı etkisinde farklılık görülmemiştir.
D uyarıcı etkisini kafein dozu belirler.
- 1p 6 İkinici ve üçüncü paragraflar arasındaki ilişkiyi aşağıdakilerden hangisi özetler?
A Her iki paragrafta da çay ve kahvenin besin değerleri açıklanır.
B Her iki paragrafta da çay ve kahveyi ne sıklıkta tktmek gerektiği anlatılır.
C İkinici paragraf çayın, üçüncü ise kahvenin olumlu bir yönünü vurgular.
D İkinici paragraf çayın, üçüncü ise kahvenin yetişme ortamını anlatır.
- 1p 7 Aşağıdakilerin hangisinde çay ve kahvenin etkisi eşit derecededir?
A diş sağlığında
B ruh sağlığında
C sportif aktivitelerde
D uykuya dalmada
- 1p 8 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde benzetme yapılmıştır?
A “Sabahları ...motorumuzu çalıştıran yağ gibidir bu içecekler.” (alinea 1)
B “ay ile kahve... yastığa koyduğunuz anda kendisini gösterir. (alinea 2)
C “Bu tür verilere temkinli yaklaşmak gerekiyor... olabilir.” (alinea 4)
D “Bunlardan günde birkaç fincan içmenin... belirtiliyor.” (alinea 5)

Sesli Kitap

(1) Günler ev, iş, okul ekseninde geçiyor. Sabahın erken saatlerinde başlayan koşturmaca her gün tekrarlanıyor. Tüm bu koşturma sırasında “İki satır kitap okumaya bile fırsatım kalmıyor.” diye 9 sayısı hiç de az değil, çünkü insanlar kitap okumayı özlüyor. Oysaki bunun çözümü var: Sesli kitap... Sesli kitaplar, her yerde okuyucunun yanında yer alıyor. Yürürken, toplu taşıma araçlarıyla seyahat ederken, hatta evde iş yaparken kitapların sesini duyabiliyorsunuz. Dilediğiniz yerde kulaklığınızı takarak kitapların renkli dünyasına dalabiliyorsunuz. Bu yolla zamanını kaliteli geçirmek isteyenler giderek daha fazla sesli kitaplara yöneliyor.

(2) Özellikle şehir yaşantısı içerisinde trafikte geçen zaman, yeni çıkan sesli kitaplara rağbet gösterilmesine neden oluyor. Üstelik günümüzde mobil telefonlara kolaylıkla indirilen uygulamalar sayesinde her ortamda kitaplar rahatça dinlenebiliyor. Türkiye Yayıncılar Birliği Başkanı Kenan Kocatürk sesli kitapları TRT Haber için değerlendirdi.

(3) Sesli kitap aslında bilinenin tam tersine çok da yeni bir uygulama değil. Dünyada yıllardır kullanılan ve kitlesi olan bir uygulama. Kocatürk, Türkiye’deki sesli kitap serüvenini, “Bundan 7-8 yıl önce bir platform sesli kitap yapmaya başladı.” diyerek anlatıyor. Bugün ise sesli kitap yayımlayan pek çok platform bulunuyor. “TRT Dinle” gibi bu işi ücretsiz yapan platformlardan aylık ve yıllık abonelik yapanlara kadar pek çok seçenek mevcut. Klasiklerden polisiyeye, kişisel gelişim çalışmalarından fantastik edebiyata kadar sayısız seçenek bu platformlar sayesinde kitapseverlerle buluşuyor.

(4) En az kitabın konusu kadar önemli olan bir başka unsur ise seslendirme... Çünkü kitabı dinleyiciye ulaştıran ve bağ kurmasını sağlayan en önemli unsur seslendiren kişinin profesyonelliği. Kocatürk bu noktada şunları anlatıyor: “Şüphesiz birçoğunun tiyatro oyuncusu, dublaj sanatçısı olduğunu biliyoruz. Onlar zaten edebiyatla iç içe bir dünyada olduğu, zaten kitapları okuduğu ve içselleştirdiği için bize çok hoş geliyor. Yani içselleştirilmemiş yapmacık bir metnin vurguları kulağınızı hemen tırmalar ve dinleyeni inandırmaz. Sesli kitap firmaları buna dikkat ediyor. Sesleri yanı başınızda arkadaşınız gibi dinliyor olmak hoş ve keyifli.”

(5) Bu kitapları hazırlamak kolay değil. Bir kitabın seslendirmesi günlerce sürüyor. Teknik açıdan da hayli meşakkatli bir süreci var. İş teknik anlamda daha kolay hale getirmek için dünyada çeşitli çalışmalar yapıldığını ifade eden Kocatürk, “Mesela İngiltere’de bir deney gördüm. Metni sese dönüştüren; hatta kadın sesi, erkek sesi ve genç çocuk sesi gibi hızlandırılmış- yavaşlatılmış seslendirmelere kadar giden yapay zekayla birlikte geliştirilmeye çalışılan metotlar var.” diye konuşuyor.

(6) Türkiye’de sesli kitap dinleyen kesim aslında yaş grubu olarak kitap okuyan kesimden farklı değil. Hatta ikisini bir arada kullananlar da var. Kocatürk, “Sesli kitap okuyan insanların bazıları evlerine gittiklerinde kaldıkları yerden basılı kitabı da okuduklarını söylüyor. Bu güzel ve sevindirici bir şey. Bir güzel yanı da çocuklarımıza okuma kültürü açısından örnek olması. Sesli kitap, e-kitaplara göre giderek daha fazla tercih ediliyor. Bunun sebebi de okuma eylemi... Yapılan ölçümlere göre insanlar, 30 ila 45 dakika arasında ekranda bir kitabı okuyabiliyor çünkü yoruluyorlar.” diyor ve sözlerini şöyle tamamlıyor: “Okuma eylemi ve dinleme eylemi arasında bir fark var. Dinlerken aynı zamanda başka bir işi de yapabilirsiniz. Okurken onu yapamazsınız. Yine dijital okuma kolay olmadığı için gözleri yoruyor.”

Bron: trthaber.com

- 1p **9** Aşağıdakilerden hangisi birinci paragraftaki boşluk **9** için uygundur?
- A** heyecanlananların
B övünenlerin
C yakınlıklarının
D yalnızlaşmalarının
- 1p **10** İkinci ve üçüncü paragraf arasındaki ilişkiyi aşağıdakilerden hangisi özetler?
- A** Her iki paragraf okuyucuya öğüt verir.
B Her iki paragraf yazarın deneyimlerini anlatır.
C Üçüncü paragraf, ikincideki soruları yanıtlar.
D Üçüncü paragraf, ikinciye zıtlık getirir.
- 1p **11** Parçaya göre oyuncular ve dublaj sanatçılarının sesli kitapların popüler olmasına katkıları nedir?
- A** kitabın içeriğini özümseyerek gerçek gibi yansıtmaları
B kitapları farklı aksanlar kullanarak okumaları
C kitaptaki zor kelimeleri basitleştirmeleri
D sesleri tanıdık olduğu için okuma isteğini artırmaları
- 2p **12** Zijn de onderstaande beweringen over luisterboeken juist of onjuist volgens alinea 5 en 6? Neem de nummers over op je antwoordblad en noteer ‘juist’ of ‘onjuist’ achter elk nummer.
1. Het produceren van luisterboeken is makkelijker dan digitale boeken.
 2. Er zijn luisterboeken die met behulp van kunstmatige intelligentie werken.
 3. Luisterboeken worden meestal door kinderen gebruikt.
 4. Mensen vinden luisterboeken meestal minder vermoeiend.

Tekst 4

Bitki Yetiştirmenin Faydaları

(1) Doğal yaşam alanları insanların rahat bir nefes alarak sinir ve streslerinden uzaklaşıp, yoğun ve hızlı tempolu dđnyalarından soyutlanarak huzur ve sđkunete kavuştukları yerdir. Anlaşılacağı üzere doğal çevrenin, insanların fiziksel ve ruh sağlığı üzerinde yadsınamaz olumlu etkileri vardır. Doğal yaşamın insana sunduğu eşsiz faaliyetlerden bir tanesi de bitki yetiştiriciliğidir. İsminden de anlaşılabileceği üzere bitki yetiştiriciliği, çiçekler, ağaçlar, şifalı bitkiler, kđk sebzeler veya meyveler gibi farklı bitki tđrlerini dikmek ve bđyütmekten oluşan bir faaliyettir. Bahçeciliğin estetik açıdan sağladığı hoş manzaraların yanı sıra tđm bu bitkilerin hayatımızda yemek yapımında, mimari tasarımlarda ve ilaç üretimi gibi bđyđk kullanım alanları ve faydaları vardır. Bitki yetiştiriciliği emek yoğunluğuna bağlı olarak keyif veren bir faaliyettir. Yetiştiricilik tarzınız tamamen arzu ve yaşam alanınıza gđre şekillenir.

(2) Fiziksel Sağlık

D vitamini eksikliği sağlık sorunlarına neden olabilir. Yeteri kadar D vitamini almak kemiklerinizi ve bağışıklık sisteminizi gđçlendirebilir. Bu nedenle, yetiştirdiğiniz bitkilerin gđnlđk ve haftalık bakımlarını yaparken, bitkilerinizle ilgilenirken yarım saat veya daha uzun sđre gđneře maruz kalmak, vđcudunuzu bđtđn gđn yetecek kadar D vitamini ile besleyebilir. Bahçeyle uğraşırken; eğilip kalkarak, çimleri biçerek, toprağı kazarak veya eşeleyerek vđcudunuz için gerekli egzersizleri de yapmış olursunuz. Bu 14 kalori yakar, kan basıncını kontrol eder ve kalbi gđçlendirerek sağlığınız üzerinde bđyđk bir etkiye sahip olursunuz.

(3) Sağlıklı Beslenme

Genel olarak, bahçe işleri beslenme alışkanlığınızı değiştirmenize yardımcı olarak daha sağlıklı olmanızı; yapıyorsanız diyetinizi dđzenlemeye teşvik edebilir. Kendi sebze ve meyvelerinizi yetiştirmek herhangi toksik bir bđcek ilacı içermediği için daha taze ve daha sağlıklı yiyecekler tđketmenize yardımcı olacaktır. Zihinsel sağlığınızı iyileştirmeye ve ruh halinizi iyileştirmeye yardımcı olmak için yetiştirebileceğiniz bazı gıda ũrđnleri ve şifalı bitkiler de vardır. Bu ũrđnler içerisinde, yũksek seviyede B vitamini grubundan olan asit folat içeren kuşkonmaz; doğal antidepressan ũzelliđi taşıyan vitamin ve antioksidanlara sahip yaban mersini, bđđđrtlen, ahududu ve beктаři ũzđmđ gibi meyveleri sayabiliriz.

(4) ...

Bitki yetiştiriciliği, size dđřũncelerinizi ve duygularınızı başkalarının etkisi olmadan kendi dđnyanızda kalarak, gerçek duygu ve dđřũncelerinizi dinleme fırsatı sunar. Bu sđreci; hayattaki ũnemli şeyleri, kişileri, olayları, ũzlemlerinizi ve sizi neyin ve kimin mutlu ettiğini dđřũnmek için bir nevi fırsat olarak gđrebilirsiniz. Telaşlı bir dđnyada insanlar genellikle sosyalleşmeye ve başkalarıyla iletişimde kalmaya ũncelik verir. Bđylece kendi başlarına faaliyetlere katılmaya zaman ayırmaz, zaman geçtikçe de i dđnyalarında

kalmaya cesaret edemezler. Bundan dolayı, bitkilerinizle baş başa kalınca stresiniz azalır çünkü dış dünya dikkatinizi artık dağıtmayacaktı. Böylece üretkenliğiniz ve yaratıcılığınız da artacaktır.

Bron: kibirsiz.com

- 2p 13 De schrijver noemt vier gebieden waar planten in de praktijk voor worden gebruikt. Schrijf drie van deze gebieden op. *Je mag ook in het Turks antwoorden.*
- 1p 14 Aşağıdakilerden hangisi ikinci paragraftaki boşluk 14 için uygundur?
A aktiviteler sayesinde
B egzersizlere rağmen
C hareketler yüzünden
- 1p 15 Parçaya göre kişinin kendi ürününü yetiştirmesi neden daha sağlıklıdır?
A içine vitamin ilaçları eklenebildiği için
B kimyasal maddelerden uzak olduğu için
C ürünlerin yetiştirme alanı geniş olduğu için
D yapılan diyeteye göre değişebildiği için
- 1p 16 Dördüncü paragrafa en uygun alt başlık aşağıdakilerden hangisidir?
A Dış dünyayla bağlantı kurma
B Etkili iletişim becerisi kazanma
C Sosyal hayatın önemini anlama
D Tek başınıza vakit geçirme

Doğru ve Yanlış Kararlar

(1) Çoğu insan karar vermekte çok zorlanır, hatta karar verme durumlarından kaçır. Peki ama neden? Niçin karar vermek, bazılarımızı bu kadar çok korkutur? Verdiğimiz karar aracılığıyla hata yapmaktan mı korkarız? Küçük yaşlarımdan beri edindiğim bir alışkanlığım vardı. Kendime giysi alırken yanımda bana eşlik eden biri varsa mutlaka onun fikrini öğrenir ve yakışıp yakışmadığını sorardım. Bu kişi genellikle annem, ablam ya da bir arkadaşım olurdu. Fidanı küçük yaşlarda dikilen bu alışkanlığımın altında yatan temel düşünce neydi acaba? “Ben doğru kararı veremem, başkaları benden daha iyi bilir. Kim bilir hangi olumsuz düşünceler girmişti sistemime?” Bizi karar vermekten alıkoyan, kısacası karar vermekten korkutan düşünceler nelerdir?

(2) Deneyimlerime göre insanlar karar vermekten çok, verdikleri kararların sonuçlarından korkuyor. Hata yapmaktan korkan insan karar vermekten geri çekilecek ve böylece kendine güvenli bir ortam sağlamaya çalışacaktır. Halbuki karar vermek ve bundan korkmamak, karar vermeye mana yüklemeyi bırakmak bizi özgürleştirecektir. Yaşam, verdiğimiz karar ve seçimlerin toplamıdır. Bu yüzden karar vermek önemlidir. Kararlarımız yaşam kalitemizi ve karar sürecinde edindiğimiz bilgi ve tecrübeleri belirler. Verdiğimiz kararlar işimizi, hayatımızı ve geleceğimizi yaratır. Önemli bir karar verirken en büyük düşmanımız olan korku, karşımıza çıkarak yolumuzu kesebilir. Bazen bizi temkinli olmaya, karar vermeden önce biraz yavaşlayıp nefes almamıza, dengeye ve merkeze gelmemize neden olabilir. Yanlış karar verme korkumuz ise bizi hareketsiz kılabilir. Hayatımızı kolaylaştırabilmek ve daha doğru kararlar alabilmek için öncelikle yanlış kararlar verme korkusunu aşmamız gerekiyor.

(3) İnsanın düştüğü en büyük gafletlerden biri kendisini, benimsediği rolleri, yaptıkları ve yapmadıkları, zaferleri ve başarısız olduğunu düşündüğü şeyler ile tanımlamaktır. Kendisini işi, parası, başarıları, serveti, mesleği ile tanımlayan insan karar vermekten korkar. Verdiği karar olumsuz sonuç yaratırsa kendini kararları ile özleştirdiğinden yanlış karar haline gelir. Hata olarak algıladığımız şeyi yaptığımızda hissettiğimiz hayal kırıklığı ve utanç, benliklerimizin baskın bir parçası haline gelebilir ve acı verir. Ancak 19 kararlarınız belirlemez.

(4) Amaçlanan sonucu vermeyen bir karar, hiçbir şekilde özümüzü bozamaz. Yine de kendimize güvenme yeteneğimiz ve öz saygımız üzerinde korkunç etkileri olabilir. “Kötü bir karar” diye etiketlediğiniz bir kararın sadece bir deneyim olduğunun farkına varabilir ve kararlarınız ile bütünleşmekten kaçınabilirsiniz. Kararlarınızı iyi, kötü, doğru, yanlış diye yargılayıp, etiketlemeyin. Yaşamda yanlış ve doğru karar diye bir şey yoktur. Geçmişe takılıp kalmayın. Geçmiş üzerinde düşünüp, verdiğiniz kararları yargılamak sizi sınırlar ve kapalı bir kuyuya sokar. Bunun yerine, yaptığınız seçimler hakkında düşünmekten ve onları yargılayıp etiketlemekten tamamen

kaçınmaya çalışın. Yaşama bakış açınızı değiştirdiğinizde hata ve yanlış diye algıladığınız her kararınız değerli bir öğrenme deneyimi haline gelebilir. Karar vermekten korkmayın, geri çekilmeyin, tam tersine bol bol karar verin. Verdiğiniz her karar size öğrenmek ve büyümek için geri dönen bir hediye olacaktır. Kararlarımız değiliz, sadece evrimleşme ve büyüme sürecinde olan insanlarız. Bu süreci ancak korkusuzca kararlar alarak sürdürebiliriz.

Bron: edebiyathaber.net

- 1p 17 Birinci paragrafta sorduğu sorularla yazar aşağıdakilerden hangisini hedefler?
Yazar
A diğer yazarların konuya yaklaşımlarını eleştirir.
B konuyla ilgili kişisel deneyimi olmadığını gösterir.
C okuyucuyu parçanın konusuna hazırlar.
D yanıtların bilinmediğine dair ipucu verir.
- 1p 18 Yazarın ikinci paragrafta verdiği mesajı aşağıdakilerden hangisi özetler?
A Anlam yüklenmeyen kararlar pişmanlıkla sonuçlanır.
B Kararın kendisi değil sonucu önemlidir.
C Sebebi yanlışsa kararın kendisi kötüdür.
D Sonuç ne olursa olsun her karar öğrenme deneyimidir.
- 1p 19 Aşağıdakilerden hangisi üçüncü paragraftaki boşluk **19** için uygundur?
A bilgi birikiminizi
B eğitim seçiminizi
C gerçek kimliğinizi
D yakın çevrenizi
- 1p 20 Yazar dördüncü paragrafta aşağıdakilerden hangisini hedefler?
Yazar dördüncü paragrafta
A araştırmaları kıyaslar.
B ilgili kurumlara çağrıda bulunur.
C kendi yanlıgısını itiraf eder.
D okuyucuya öğüt verir.
- 2p 21 Zijn de onderstaande beweringen over beslissingen juist of onjuist volgens de tekst? Neem de nummers over op je antwoordblad en noteer 'juist' of 'onjuist' achter elk nummer.
1. Angst kan belemmeren om een beslissing te nemen.
2. Mensen die vaak beslissingen nemen maken minder fouten.
3. Het leven bestaat uit juiste en foute beslissingen.
4. In het verleden blijven hangen maakt het moeilijk om te beslissen.